

Tiivistelmä kunnille MRL-uudistuksen tiedonhallinnan muutosvaikutuksista

25.3.2021 Ryhti-info
Jari Vaarma, Annika Collin, YM

Mikä tämä dokumentti on?

- Tämä on tiivistelmä valmistelussa olevan lainsäädännön vaikutuksista kuntien tiedonhallintaan. Vaikutukset tulee arvioida tiedonhallintalain mukaisesti.
- Kyseessä on varsin laaja kokonaisuus joka käsittää sekä varsinaisen MRL:n muutokset että digitalisaation erillislainsäädännön vaikutukset.
- Muutos koskee useita hallinnonaloja mutta painopiste on kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa. Vaikutukset on ryhmitelty teemoittain.
- Tiivistelmän arvio perustuu säännösluonnosten tilaan 10.3.2021.
- Uusi MRL:n lakiluonnos on tulossa lausunnoille keväällä 2021. Tiivistelmän tarkoitus on osaltaan auttaa laajan kokonaisuuden hahmottamista nostamalla esiin muutamia keskeisimpiä vaikutuksia.

Lakisääteinen tiedonhallinnan muutosten vaikutusten arviointi

- Tiedonhallintalain mukaisesti niiltä osin, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin, **ministeriön on arvioitava säädösvalmistelussa tiedonhallinnan muutosvaikutukset.**
- Tarkoituksena on ennakoida taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, ohjata muutosten tehokkuutta ja investointien kannattavuutta sekä edistää yhteentoimivuuden ja tietoturvallisuuden toteutumista.
- Valmisteltaessa uutta lainsäädäntöä tulisi arvioida, minkälaisia asiakirjoja viranomaiselle muodostuu lakia sovellettaessa ja mikä on asiakirjojen tietosisältö.

Tiedonhallinta:

”Viranomaisen tehtävien hoidossa tai sen muussa toiminnassa syntyviin tarpeisiin perustuvia toimia ja tietoturvallisuustoimenpiteitä viranomaisen tietoaineistojen, niiden käsittelyvaiheiden ja tietoaineistoihin sisältyvien tietojen hallinnoimiseksi riippumatta tietoaineistojen tallentamistavasta ja muista käsittelytavoista.”

Käytännössä tiedonhallinta tarkoittaa käytössä olevia tietojärjestelmiä, tiedonkulkua ja toimintaprosesseja – eli tiedon keräämistä, järjestämistä, tallentamista ja uudelleen hyödyntämistä niin, että tietoa saadaan hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti.

Mahdolliset tiedonhallinnan muutokset

Muutokset voivat kohdistua esimerkiksi tiedonhallinnan vastuisiin, toimintaprosesseihin, käytössä oleviin tietojärjestelmiin, syntyvien tietoaineistojen hyödyntämiseen ja luovuttamiseen, asianhallintaan sekä työtehtäviin. Tässä keskeisiä nostoja.

Rakentaminen

- Rakentamisen lupien tietomallipohjaisuus
  - Rakennuskohteen tietomalli (BIM)
- Rakentamislupahakemuksen käsittely
  - Rakennuksen vähähiilisyys

Alueiden käytön suunnitelmat

- Kaavojen ja tonttijakosuunnitelman laatiminen tietomallimuotoisina
- Kaupunkiseutus suunnitelman laatiminen ja hyväksyminen

Maapolitiikka ja kaavojen toteuttaminen

- Kunnan maapolitiikan ohjelma, seuranta ja avoimuus
  - Maankäytösopimuksista tiedottaminen
- Kustannusten kohdistaminen ja toteuttamismaksun kirjaaminen
  - Rakentamisvelvoitteiden luettelo ja merkitseminen lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin
  - Yleisen alueen toteuttamisvastuu

Osallistuminen ja vuorovaikutus

- Kaava-asioita koskevat tiedot olisi jatkossa oltava aina saatavilla yleisessä tietoverkossa

Digivaikutuksia aiheuttavia tekijöitä

- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (RYTJ) ja tiedonsaantioikeudet
- Alueiden käytön suhteen suunnittelu- ja kuntarekisterijärjestelmiä (kaavakonsulteilla, kunnissa) täytyy päivittää jotta yhteiset tietomallit, tietosisällöt ja pysyvät tunnukset saadaan käyttöön.
- Rakennusvalvonnoissa siirtyminen suunnitelmatietomalleja (BIM) hyödyntävään lupakäsittelyyn edellyttää nykyisten järjestelmien päivittämistä - ohjelmistoja tai uutta osaamista - vain jos rakennusvalvonta haluaa tällä tavoin tehostaa toimintaansa. Muutoin suunnitelmatietomallit vain otetaan vastaan ja tallennetaan.
- Päätöstiedot muodostetaan loogisen tietomallin mukaisena ja julkaistaan.
- Uusia yksilöiviä tunnuksia tarvitaan joissakin alueiden käytön suunnitelmissa ja mahdollisesti rakentamisen lupamenettelyissä
- Tilanne vaihtelee kuntakohtaisesti käytössä olevista tieto-, suunnittelu-, ja asiointijärjestelmistä riippuen
- Yleinen osaaminen ja koulutus kunnissa. Lainsäädäntö ja digitalisaatio.

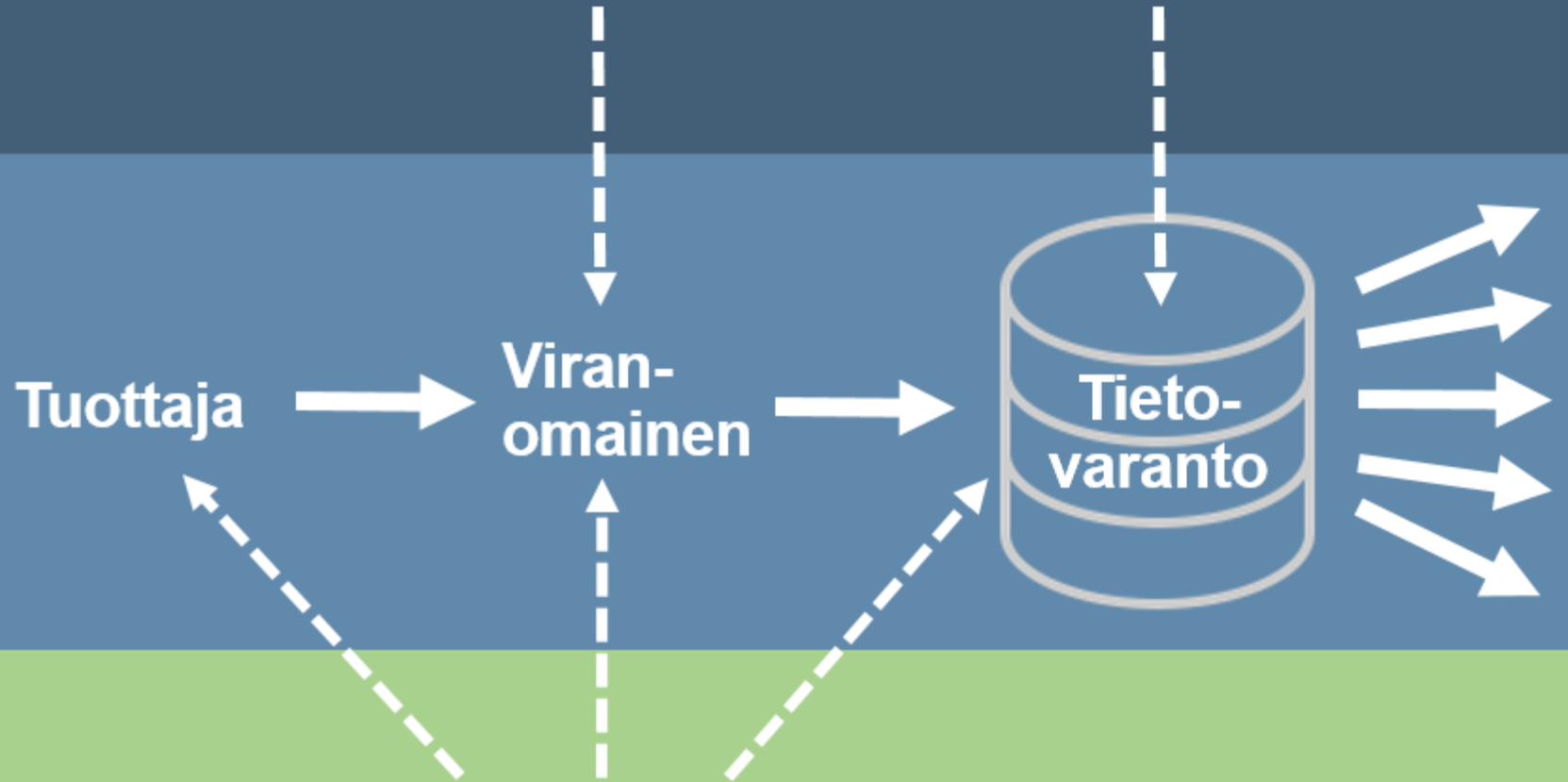
Rakennetun
ympäristön
tietojärjestelmä

Lainsäädäntö

§ → Päättös → Tiedonsaantioikeus

Tietosisältö

Tiedon rakenne

Tietomallit, eli sovitut yhteiset vakioidut tavat järjestää tietosisältö

Alueiden käytön suunnitelmat ja päätökset

Uutta: Kaupunkiseutusuunnitelma

- Tarve toiminnallisen kaupunkiseudun suunnittelulle tunnistettu eri yhteyksissä.
- Tarkoituksena olisi sovittaa yhteen kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja viherrakenteen kehittämisen periaatteet sekä edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta, taloudellisuutta ja kestävyttä.
- Olisi laadittava Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille. Voitaisiin laatia myös muille kaupunkiseuduille.
- Kunnat vastaisivat yhdessä yhteistyössä suunnitelman laatimisesta.
- Ei olisi velvoittavana ohjeena kuntakaavoille.
- Suunnitelmaa laadittaessa olisi noudatettava maankäyttö- ja rakennuslain kaavoitusmenettelyä, osallistumista ja vaikutusten arviointia koskevia säännöksiä.

Tärkeimmät digivaikutukset: Alueiden käytön suunnitelmat ja päätökset

- Jatkossa edellytettäisiin laadittavan tietomallimuotoisena maakuntakaava, yleiskaava, asemakaava, tonttijakosuunnitelma ja kaupunkiseutus suunnitelma. Yleisten alueiden suunnitelmien ja katusuunnitelmien määrittelyä selvitetään yhteentoimivuustyössä.
- Tieto rakennusjärjestyksestä, rakentamisrajoituksesta, toimenpiderajoituksesta, rakennuskiellosta ja erityisharkinta-alueesta tuotettaisiin myös tietomallimuotoisena.
- Rakennetun ympäristön suunnitelmatietojärjestelmään tulisi toimittaa näistä **päätöstiedot**, **suunnitelmatiedot** ja **vaihetieto kaavoista**. Ainakin kaavoille tulisi pysyvä tunnistetieto.
- Vaikuttaa kuntien suunnittelu- ja tietojärjestelmiin sekä mahdollisesti rajapintoihin jotta em. tiedot voidaan tuottaa ja julkaista valtakunnallisesti yhteentoimivassa muodossa.
- Muutoksia myös kuntakohtaisissa prosesseissa ja käytännöissä; osaaminen ja koulutus.

Rakentamisen luvat, suunnitelmat ja päätökset

Tärkeimmät digivaikutukset: Rakentamisen lupien suunnitelmat ja päätökset

- Päätöstieto rakentamisluvasta, purkamisluvasta, maisematyöluvasta, poikkeamisluvasta ja rakennusjärjestyksestä tuotettaisiin tietomallimuotoisena.
- Rakennetun ympäristön suunnitelmatietojärjestelmään tulisi toimittaa **päätöstiedot** ja **suunnitelmat**. Ainakin rakennuksille tarvitaan pysyvä tunnistetieto, kuten nykyäänkin.
- Jatkossa rakentamisluvan hakemuksessa edellytettäisiin toimitettavan rakennuskohteen **suunnitelmamalli** (BIM, *.ifc) tai tiedot koneluettavassa muodossa. Ennen loppukatselmusta olisi toimitettava **toteumamalli** joka vastaa toteutunutta hanketta.
- Vaikuttaa kuntien asiointi- ja tietojärjestelmiin sekä mahdollisesti rajapintoihin jotta em. tiedot voidaan tuottaa ja julkaista valtakunnallisesti yhteentoimivassa muodossa.
- Muutoksia myös kuntakohtaisissa prosesseissa ja käytännöissä; osaaminen ja koulutus.

Maapolitiikka ja kaavojen toteuttaminen

Keskeisimmät muutosvaikutukset: Asemakaavojen toteuttaminen

- Katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden toteuttaminen
  - ei muutosta kuntien kaavojen toteuttamisen palvelutehtäviin
  - toteutuksen siirtäminen jatkossa vain kuntalain säädöksiin (ei kaavamääräyksiin tms.)
- Toteutussuunnitelmat: yleisen alueen suunnitelma, tonttijakosuunnitelma, hulevesisuunnitelma
  - Toteutussuunnitelmat voidaan käsitellä yhteiskäsittelyssä asemakaavan kanssa: vain yksi muodollinen hallintopäätös ja –menettely
  - Menettelysäännöt jonkin verran tarkentuneet, mm. yleisten alueiden suunnitelmat ja varhaisen vaiheen osallistuminen lain tasolla nykyistä tarkemmin, samoin poikkeamisen mahdollisuudet
- Suunnitelmat laadittava tietomallimuotoisena

Keskeisimmät muutosvaikutukset: Maapolitiikka

- Kunnan on seurattava ja arvioitava maapolitiikkansa tavoitteiden toteutumista säännöllisesti ja julkaistava seurannan tulokset maapolitiikan ohjelman yhteydessä.
- Kunnan on laadittava yleisölle vuosittain yhteenveto maapolitiikan toimenpiteistään ja maapolitiikan taloudestaan.
- Yhteenveto on annettava yleisön saataville julkaisemalla tiedot kunnan verkkosivuilla yleisessä tietoverkossa kaavoituksen tietoaineiston yhteydessä.
- Vuorovaikutus ennen ohjelman hyväksymistä
- Seurattava ohjelman toteutumista ja raportoitava maapolitiikan tunnuslukuja ja kustannuksia
- Tiedon koonti verkkosivuille, myös kaavojen tietoaineistojen yhteyteen

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistuminen ja vuorovaikutus, tärkeimmät digivaikutukset

- Lähtökohtaisesti tiedottaminen, kuuleminen ja osallistaminen säilyisi edelleen kunnan vastuulla kunnan valitsemilla menetelmillä kuten tähänkin asti.
- Kaava-asioita koskevat tiedot olisi jatkossa oltava aina saatavilla yleisessä tietoverkossa.
- RYTJ ei toimisi vuorovaikutuskanavana vaan ajantasaisen päätöstiedon ja kaavojen osalta prosessin etenemisen julkaisualustana.
- Rakentamisen lupien suhteen tiedottaminen tapahtuisi kunnassa ja RYTJ:n toimitettaisiin päätöstieto suunnitelma-aineistoinen. Niiden lupien suhteen joille tarvitaan pysyviä tunnuksia, saadaan niin haluttaessa tieto vireille tulosta ja sijainti kiinteistötasolla.
- Alueiden käytön suunnitelmien suhteen kaavoista edellytetään toimitettavaksi tieto kaavan vaiheesta vireille tulosta päätöksentekoon asti.
- Vireille tulon ja kaavojen vaihetiedon avulla mahdollista tuottaa herätteitä. Kunta voisi halutessaan tukeutua RYTJ:n julkaisukanavaan mutta tämä ei olisi pakollista.

www.mrluudistus.fi
[#mrluudistus](https://twitter.com/mrluudistus)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

